

25.98x31.2	1/2	עמוד 14	כותרת - הארץ	07/03/2014	41440585-1
יזהר הס מנכ"ל התנועה המסורתית - 24180					

לא בודקים בציציות המנהלת לזהות יהודית פסלה ארגונים פלורליסטים, מבלי שבכלל פנתה אליהם אור קשתי עמוד 14

אביחי רונצקי צילום: טלי מאיר

יזהר הס (מימין) וגלעד קריב. "הזהרנו מאינדוקטרינציה אורתודוקסית, והחלטות מאמתות את החששות שלנו" צילום: תומר אפלבוים

נכשלו בבחינה

המינהלת לזהות יהודית, שטרם הוקמה רשמית, מצהירה שערכה בדיקה מקיפה לארגונים שיפעילו את הפרויקטים שיזמה - כולם מהזרם האורתודוקסי. אך בארגונים שנפסלו כלל לא ידעו שהם נבחנו, והבדיקה הסתכמה במקרה הטוב בשיחה קצרה ושטחית

תוכניות, נמסר כי "מעולם לא הגשנו או התבקשנו להגיש מסמך כלשהו למינהלת". תשובות דומות נמסרו על ידי ראשי ארבעה ארגונים אחרים, שביקשו שלא להזדהות. חלקם עוד מקווים לקבל תמיכה כלשהי מהמינהלת. "גם אנחנו זכינו לביקור של רונצקי ושל אלי לבנון, שהוצג כמי שינהל את המינהלת", מספר אחד מהם, "לא היה שום דבר קונקרטי, ואין לי מושג כיצד נקבע הדיווח. זה נראה כאילו מישהו הסתפק בבדיקה של אתרי הארגונים באינטרנט".

מרשימת הגופים שנבדקו ונפסלו על ידי המשרד לשירותי דת נעדרים, כנראה לא במקרה, שני שחקנים משמעותיים בשדה הזהות היהודית - התנועה הרפורמית והתנועה המסורתית. אתם אפילו לא נפגשו. כיום שלישי שלחו מנכ"ל התנועה הרפורמית, הרב גלעד קריב, ומנכ"ל התנועה המסורתית, עו"ד יזהר הס, מכתב בנושא לשר לשירותי דת נפתלי בנט ולסגנו, הרב אלי בן דהן. "מעיון בפרוטוקולים עולה תמונה עגומה ביחס למידע שהוצג בפני הוועדה, עד כדי הצגת מידע מטעה ומוטה, שרק בשל הזהירות הנדרשת לא נכנה אותו כוזב", הם כותבים. "הצגת דברים לפיה שיחת היכרות כללית מהווה בדיקה מקיפה אינה יכולה לעמוד באף מבחן של תקינות מנהלתית ושקיפות". עוד ציינו השניים כי בנושאים שבהן עוסי קות שלוש מהתוכניות מקיימות שתי התנועות הלא-אורתודוקסיות "פעור

"המדרשה באורנים" (המפיעה, בוודאי בטעות, כ"מכללת אורנים") 30 קנר דות. לרברי מנהלת המדרשה, ד"ר מושי זעירא, הקשר היחיד עם המינהלת נוצר לפני כמה חודשים, במסגרת "מסעות הגישוש שעשה הרב אביחי רוןצקי. הוא היה אצלנו שעה וחצי, ושמע על המדרשה ועל הפעילויות שלנו בגישה פלורליסטית. אמרתי שלא אבהל לקבל כסף גם ממנו, אבל הבהרתי שלא אשנה את האופי שלנו לשם כך. זו היתה שיחת רקע, סוג של היכרות ראשונית. אני לא יודע על הפרויקטים של המינהלת, ובוודאי שלא על שקיבלנו ניקוד כזה או אחר. לא היה לנו שום מגע עם המינהלת מלבד אותה פגישת היכרות בקיץ".

גם מנהל "מכון גנדל לתרבות יהודית ישראלית", איתן גור-אריה, נפגש לפני כמה חודשים עם רונצקי. "אנחנו פועלים ביותר מ-20 קבוצות בכל רחבי הארץ, ורונצקי הגיע למרכז המינהלתי שלנו באוניברסיטה העברית", מספר גור-אריה, "זו היתה פגישה מיותרת, הוא נפגש איתנו כדי לצאת ידי חובה. תוכן הפעילות שלנו לא עניין אותו. הוא שאל אם אנחנו מלמי דים 'חגים ומועדים'. אמרתי שבוודאי, אבל במסגרת תרבותית רחבה ופחות מתעסקים בתפוח בדבש. אותו עניינה היהדות כדת, אבל את התכנים האלה אני לא יכול למכור. חוץ מהפגישה הזו, לא היה לנו שום מגע עם המינהלת". מארגון "בינה", שהפרוטוקולים מציינים כי נבדק בהקשר לשתים מה

אור קשתי

בתחילת השבוע הופתעה סמנכ"לית מכון הרטמן, לורה גיליני סקי, לגלות כי המוסד נכלל בין הארגונים והעמותות שנבדקו על ידי המשרד לשירותי דת - ונמצאו כלא מתאימים לצרכי הפרויקטים החדשים שיוזמת המינהלת לזהות יהודית. "חש-בתי שאולי אני לא יודעת כל מה שקורה כאן ושלחתי מייל לבכירים האחרים, אולי בכל זאת מישהו דיבר עם נציגי המינהלת. שום דבר. אף אחד לא פנה אלינו כדי לאמת את הנתונים שכביכול 'נבדקו' ומופיעים במסמכים רשמיים. לא ידענו בכלל שאנחנו נמדדים. היינו פעורי פה שדבר כזה קרה", אומרת גיליניסקי. היא איננה יוצאת דופן. שבעה ראשי ארגוני זהות יהודית נוספים מספרים דברים דומים.

השבוע פורסמו ב"הארץ" פרטים על ארבע יוזמות חדשות של המינהלת לזהות יהודית, שאושרו בשבועות האחרונים: תוכנית ל"רכזי יהדות בקהילות", למפגשים בין משפחות דתיות לחילוניות, להעמקת הזהות היהודית בקרב סטודנטים ול"העצמת השפעתם של בתי כנסת בקהילה", בתקציב כולל של למעלה מ-15 מיליון שקלים, שיתחלק באופן שווה בין המשרד לשירותי דת לבין העמותות שנבחרו להפעיל את הפרויקטים - כולן אורתודוקסיות. היישום הוא בשיטת "מיום משותף". אפשר לשער שלא במקרה נבחרה שיטת התקשורת זו, כיוון שהיא פוטר את המש"רד הממשלתי מהצורך לפרסם מכרז. אך לרברי מקורות שונים במשרדי ממשלה ובארגונים, ההגדרה של "מיום משותף" מחייבת להוכיח כי הארגון שנבחר הוא המתאים ביותר לצרכי הפרויקט, וכי אין אחד אחר מלבדו. כאן מתחילה הבעיה.

"על מנת לאתר את הגוף המתאים אשר יוכל להוציא אל הפועל את הפעילויות נערכה בדיקה מקיפה של הארגונים והגופים הפועלים בתחום הזהות היהודית בקהילה", נכתב בפרוטוקול הדיון בתוכנית להפעלת "רכי-זי יהדות" בקהילות בה מרבית המשפחות "אינן מגדירות עצמן דתיות". "לצורך הבדיקה הוגדרו קריטריונים עיקריים לבהינתן מידת התאמתם של הארגונים השונים". בין השאלות שנבחנו: מהו היקף הפעילות של הארגון, האם הוא מפעיל תוכנית בפריסה ארצית, האם הוא מכשיר את הרכיבים המי-פעילים את התוכנית והאם התכנים המוצעים "תואמים את נושא הזהות היהודית כפי שמתבקש".

הטבלה המצורפת כנספה לפרוטוקול הדיון משרדת רצינות: 20 גופים שונים דורגו בהתאם לעמידתם בקריטריונים השונים, ו"אור תורה טטון" זכה בניקוד המירבי - 100 נקודות. מרובך ב"ארגון היחיד שעומד באופן מלא בכל הקריטריונים, ובפער גדול מול יתר הארגונים והעמותות", נכתב בפרוטוקול, "מבדיקה מקיפה שנערכה עולה כי אין עמותות שעוסקות בפעילות בתחום זה בהיקפים דומים". ניסוחים דומים אפשר למצוא בדיונים בפרויקטים האחרים של המינהלת לזהות יהודית, אף שבשתיים מתוך ארבע התוכניות אין כל פירוט על הגופים האחרים שנבדקו.

מכון הרטמן קיבל 60 נקודות בפרויקט להפעלת "רכזי יהדות בקהילות". "בדיקה קלה היתה מגלה שהפרטים לגבי הפעילויות שלנו פשוט לא נכרו נים, כמו הטענה שהיקף המשתתפים שלנו קטן או שאין פריסה ארצית של תוכניות", אומרת הסמנכ"לית גיליניסקי, "בתוכניות שלנו משתתפים אלפי אנשים ויש רשת של שיתופי פעולה עם רשויות עירוניות באור עקיבא, באר שבע, חיפה, כרמיאל, מודיעין, נצרת עילית, קרית אונו והמועצות המקומיות של חוף הכרמל ורמת הגולן. לאור הנתונים חסרי הבסיס, הציון בו 'זכינו' אינו מבוסס על בדיקה אמיתית ומתבקשת של הקריטריונים. יכול להיות ש'אור תורה טטון' הוא המתאים ביותר, אבל התחרות צריכה להיות הוגנת - ולא כזאת שבה מישהו נבחר לנצח וכל האחרים נידונים להפסיד מראש".

התוכנית להעמקת הזהות היהודית בקרב סטודנטים תיושם באמצעות עמותת "לגעת ברוח" (ש"נמצאה כמתאימה ביותר להוצאתו לפועל של הפרויקט", כפי שנכתב בפרוטוקול). בטבלה, המדרגת 21 ארגונים, קיבלה

8.99x22.82	2/2	עמוד 14	הארץ - כותרת	07/03/2014	41440591-8
יזהר הס מנכל התנועה המסורתית - 24180					

מנהל אחד הארגונים על המנהל העתידי רונצקי: "הוא בא לצאת ידי חובה, התוכן לא עניין אותו"

לוח ענפות בהיקפים ובפריסה המשתרעים אל מעבר לתנאי הסף הנדרשים באופן משמעותי.

"בשנה שעברה, כשרק החלו לדבר על המינהלת לזהות יהודית, התרענו שהכספים יופנו בעיקר לגופים אורתודוקסים הפועלים בקהילות לא-אורי-תודוקסיות", אומר הרב קריב, "בגלל האג'נדה של רונצקי ושולחיו, הוזהרו מאינדוקטרינציה אורתודוקסית. ההחלטות שהתקבלו עד כה מאמתות את החששות שלנו. מדובר בהתנהלות לא שקופה ולא צודקת. במבחן המשי-מעוטי הראשון של המינהלת לזהות יהודית, נרשם כישלון בכל הקשור לשוויון ולייצוג כל הזרמים. בשלב הראשון צריך לעצור את ההתקשרויות, כיוון שנחתמו על בסיס מידע מוטעה, ובהמשך לראות כיצד ניתן לתקן את הדברים".

למרות שהקמת המינהלת מופיעה בהסכם הקואליציוני בין הליי-כוד לבית היהודי, עד עתה היא לא הוקמה באופן רשמי. בהצעת התקציב שאישרה הכנסת קיבלה המינהלת חמישה מיליון שקלים, אך כמה שבועות מאוחר יותר אישרה ועדת הכספים (שבראשה עומד ח"כ ניסן סלומיאנסקי מהבית היהודי) להגדיל את תקציבה ב-14 מיליון שקלים. רונצקי, לשעבר הרב הצבאי הראשי, הוצג כמי שיעמוד בראש הגוף החדש, אך בנציבות שיי-רות המדינה אומרים כי טרם תוקצבו המשרות הנדרשות להקמת המינהלת, ולכן גם עדיין לא נבחן המבנה הארגוני שלה. מהמשרד לשירותי דת נמסר כי רונצקי "איננו עובד המשרד".

ייתכן שהעמיתות הפרוצדורלית הזו מכוונת; הרי קשה לבוא בטענות לגוף שטרם הוקם באופן רשמי. מנגד, התקנה התקציבית המופיעה בפרוי-טוקולים השונים היא על שם "המינהלה לזהות יהודית", והם אף קובעים כי היוזמה לתוכניות שאושרו היא של אותו גוף. מלבד זאת ישנן הפגישות שערך רונצקי עם אנשי הארגונים. לאחריה ניסה חבר אחת העמותות הפ-לורליסטיות לקדם עם רונצקי פעילות משותפת, אך נענה בשלילה בנימוק שהמינהלת טרם הוקמה והמינוי עדיין לא אושר רשמית. בקיצור - צריך לחכות. "התפלאתי לגלות השבוע שהכספים כבר מחולקים ויש התקשרויות עם גופים אורתודוקסיים", הוא אומר.

לדברי עו"ד הס, שר האוצר יאיר לפיד צריך לעצור את העברת התקציב-בים למינהלת לזהות יהודית, בעיקר לאחר שהתגאה כי רק בזכות הלחץ של "יש עתיד" נקבע בהחלטת ממשלה כי המינהלת תתייחס ל"כל חלקי העם היהודי". "הניסיון לימדנו שבין החלטה שכזו לבין יישומה בפועל, ובפרט במשרד לשירותי דת, המרחק רב מאוד. והנה, לא טעינו", כתב הס לשר לפיד בתחילת השבוע. ממשרד האוצר לא נמסרה תגובה לדברים.

מהמשרד לשירותי דת נמסר כי המינהלת "טרם הוקמה באופן רשמי, אך כיוון שיש כבר כספים מיועדים לפעילות הוחלט שלא להמתין ולהתחיל בה". בתגובה לדברי ראשי הארגונים כי פעילותם לא נבדקה כראוי, נמסר כי "הפעילויות משותפות לציבור דתי וחילוני שהוא כידוע בעל השקפות יהדות מגוונות ואין להן כל מגמה של החזרה בתשובה או הטפה דתית. משכך, אין התייחסות מצדנו לזרם אליו שייכת העמותה ואיננו בודקים זאת בשום שלב טרם אישור הפעילות. בכל מקרה, נשמח לדרון בכל בקשה אשר תוגש מכל זרם. המשרד מיישם את החלטת הממשלה בהתאם לשיקול דעי-תו המקצועי, בהתאם לפעילויות הקיימות בשטח ובהתאם לפניית עמותות קיימות המבקשות שיתוף פעולה".